וכל מיני בגדים תלמוד לומר [1]אשר א] עליה תכבס יכול שאני מרבה עור משהופשט ת"ל בגד מה בגד דבר המקבל טומאה אף כל דבר המקבל טומאה מאי בינייהו אמר אביי א)מטלית פחותה משלש ב] איכא בינייהו מאן דאמר ראוי הא נמי ראוי דאי בעי חשיב עליה מ"ד דבר המקבל טומאה הא ג] מיהא לאו בת קבולי טומאה היא רבא אמר בגד שחישב עליה לצורה ד] איכא בינייהו מ"ד ראוי הא נמי ראוי דאי בעי מבטיל ליה למחשבתיה מ"ד דבר המקבל טומאה השתא מיהא לאו בת קבולי טומאה היא רבא ה] אמר עוצבא דחשיב עלה לקצעה איכא בינייהו מ"ד ראוי הא נמי ראויה מאן דאמר דבר המקבל טומאה הא לאו מקבלה טומאה עד דמקצע לה והתניא רבי שמעון בן מנסיא אומר עוצבא שחשב עליה לקצעה טהורה עד שיקציענה: אין טעון כיבוס כו': מנה"מ דת"ר יכול נתז על מקצת בגד יהא כל הבגד טעון כיבוס ת"ל [1]אשר יזה לא אמרתי לך אלא מקום דם בלבד: דבר שהוא ראוי לקבל טומאה [וכו']: סתמא כרבי יהודה ראוי ו] לכיבוס למעוטי כלי דבר גרידה הוא: אחד הבגד ואחד השק כו': למימרא דעור בר כיבוס הוא ורמינהו היתה עליו לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה (על) של עור נותן עליה מים עד שתכלה אמר אביי לא קשיא הא רבנן הא אחרים דתניא הבגד והשק מכבסו ז] הכלי והעור מגררו אחרים אומרים הבגד והשק והעור מכבסו והכלי מגררו כמאן אזלא הא דאמר רב חייא בר אשי זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא כמאן כרבנן אמר רבא ומי איכא למאן דאמר עור לאו בר כיבוס הוא והכתיב [2]והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס אלא אמר רבא קרא ומתניתין ברכין כי ח] פליגי בקשין והאמר רב חייא זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא בקשין וכרבנן הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי ניקו נימא ליה לקרא דכי כתיבן ט] ברכין כתיבן מי לא עסקינן בכלי אכסלגיא י] הבאים ממדינת הים יא] וקאמר רחמנא ניבעי כיבוס אלא אמר רבא צרעת כיון דמגופיה קא פרחה מחלחלא ליה ומשוי לה רך אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי

וכל מיני בגדים. השירים והכלך וסריקין: **יכול שאני מרבה עור משהופשט** גרסינן ברבי אלעזר. משהופשט מיד בלא שום תיקון: **מה בגד המקבל טומאה.** דרבי אלעזר גמר בגד דהכא מבגד האמור בשרצים (ויקרא יא) שהוא מקבל טומאה ואינה יב] מחוסר מחשבה: **מאי בינייהו.** במאי פליגי היכן מצינו בגד הראוי לקבל טומאה ואינה מקבלה א) ויליף יג] ר' יהודה מיניה: **דאי [בעי] יד] חשיב עלה.** לתקן חלוקו: **רבא אמר.** בגד גדול נמי משכחת לה דראוי לקבל ואינו מקבל כגון שחישב עליו טו] לציירו במעשה רוקם דכל כמה דלא צייריה או טז] מבטל למחשבתו לאו כלי הוא: **דאי בעי מבטל ליה למחשבתו.** הא יז] דקיימא לן מחשבה אינה מוציאה מידי מחשבה לענין הוציאו יח] מתורת טומאה תנן לה (כלים פרק כה משנה ט) דמשירדו לטומאתן במחשבה אין מחשבה חוזרת ומוציאתן אבל להורידן לטומאה קי"ל (שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה: **עוצבא.** שטיח לאכול עליו או לשכב עליו ורובן מן העור ויש שעושין מן הבגד וקי"ל שאם חישב עליו לעוצבא אין צריך קילוע דדויינ"ר בלע"ז ליפותו יט] דבלאו קילוע חזי לעוצבא בב"ק מייתי לה בפ' מרובה (דף סו:) אבל היכא דחשיב עליה לקולעה אינה מקבלת טומאה עד שיקלענה כדאמרינן לקמן, או יבטל מחשבתו הילכך בגד שעומד לעוצבא וחישב עליה כ] לקולעה הרי ראוי לקבל טומאה דאי בעי מבטל למחשבתיה ואינו מקבל עדיין ובהא פליגי לרבי יהודה כל בגד במשמע ויש בגד שאינו מקבל טומאה אלא ראוי לטומאה ור' אלעזר כבגד האמור בשרצים בעינן: **והתניא.** בניחותא: **עד שיקלענה.** או יבטל מחשבתו דקי"ל (כלים שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה: **דבר גרידה הוא.** דאין מכבסים ט) [אותו] אלא גורדו כא]: **היתה עליו לשלשת.** במס' שבת תנן לה היתה על הכרך של בגד גיעול של רוק או של צואה מקנחו בסמרטוט בשבת ואינו נותן עליה מים לכלותה להעבירה כב] מפני שהוא מכבס וכיבוס אב מלאכה הוא היינו כג] מלבן ואם היתה לשלשת זו על כר של עור נותן עליה מים עד שתכלה בשטיפת מים ומיהו שפשופי בידים לא. ומדקתני נותן עליה מים ש"מ אין כיבוס בעור: **מכבסו.** גבי דם חטאת קאי: **מסאניה.** בשבת: **קרא.** גבי נגעים דכתיב (ויקרא יג) כיבוס בעור: **ומתני'.** דהכא דקתני העור טעון כיבוס: **ברכין.** ודברי הכל. וכי פליגי אחרים ורבנן בקשין: **לאו מילתא היא דאמרי.** לאוקומי קרא ברכין דהא קרא סתמא כתיב לא שנא רך ולא שנא קשה דמי לא עסקינן דקרא אפילו אכסלגיא קאמר דקשין הן. אכסלגיא עור שלוק וקשה: **ומשויא ליה רך.** הילכך קרא דצרעת אפילו בקשין ומתניתין ברכין ופלוגתא בקשין: כריס

כיבוס דהא אינו ראוי וכל שכן אי גרסינן עד שלא הופשט שיש הוכחה שלאחר הפשט מקבל טומאה בלא שום מעשה. עד כאן הגה"ה. ותימה בפ' כד] במה טומנין (שבת דף מט:) משמע דאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד דתניא עורות בין עבודים בין שאינן עבודים מותר לטלטלן בשבת ולא אמרו עבודים אלא לענין טומאה בלבד ופי' שם בקונטרס דאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד ושמא יש לפרש דלאחר עיבוד אפילו מחשבה לא בעי אבל קודם עיבוד בעי מחשבה וה"ר חיים מפרש בשם ריב"א דהתם מיירי באותם שעורותיהם כבשרם דתנן בפ' העור והרוטב (חולין דף קכב.) וכולן שעיבדן או שהלך בהן כדי עבודה טהורין וה"ק לא אמרו שיש חילוק בין עבודין לשאין עבודין אלא לענין טומאה ובאותם שעורותיהן כבשרם דקודם עיבוד טמאין בכזית כדין בשר כה] המת ונבלה ודשרץ בכעדשה ולאחר עיבוד טהורין עד שיהא בו חמשה על חמשה כדין עור וא"ת דמשמע הכא דעור משהופשט אפילו לא מקבל טומאה במחשבה דהא דומיא דעור שלא הופשט קמרבי דהוי לא ומדחשיב מנא במחשבה לענין טומאה אם כן מותר לטלטלו בשבת כדאשכחן בפרק כל הכלים (שבת דף קכג.) במחט שאינה נקובה בגלמי דכיון דזימנין דמימלך עלה ומשוי לה מנא שרי לטלטלו וקשה מכאן לר"ת דמפרש בבמה טומנין (שם דף מט.) י) גבי טומנין בשלחין ומטלטלין אותן דמיירי ביבשין אבל לחין לא משום דקשיא ליה ההיא דכל כתבי הקדש (שם דף קטז:) גבי מפשיטין את הפסח עד החזה דקאמר לא נטלטל עור אגב בשר אבל בלא בשר לא וכן בפ"ק דביצה (דף יא:) גבי עור לפני הדורסן דהתירו סופן משום תחילתן קאמר מהו דתימא טעמא דב"ה משום דחזי למזגא עליה ואפילו בעי"ט קמ"ל כו' וי"ל דאע"ג דמקבל טומאה במחשבה כאן כו] (דלא שכיחא שייחדה לישיבה בעוד שהוא לח אסור לטלטל ט) וכן צ"ל גבי מחט שניטל חררה או עוקצה דאסרינן לטלטלה אע"ג דאם איתקנא כז] למתוח טמאה כדתנן במס' כלים (פרק יג מ"ה) ובקונטרס פי' בפ' כל כתבי הקודש [שבת דף קטז:] דההיא דבמה טומנין דעור כח] בבהמה גסה ולפירושו צריך לאוקומא נמי ההיא דביצה בבהמה דקה כי ההיא דכל כתבי דגבי פסח וטעמא דעור בהמה דקה לא חזיא למזגא כולי האי והא דתנן בפרק כל כתבי (שם) פורסין עור של גדי כו' צריך להעמידה (כ"ש) כשייחדו לישיבה אי נמי בדליקה התירו טפי כדאמר התם ולפר"ת אתי שפיר דמיירי ביבשין כי ההיא דבמה טומנין (שם דף מט.): **מאי בינייהו.** פירוש לרבי יהודה על כרחין איירי קרא בבגד דאינו מקבל טומאה אלא דראוי לקבל ולרבי אלעזר איירי קרא בבגד דמקבל טומאה אבל בבגד הראוי ואינו מקבל לא בעי כיבוס והשתא איזה בגד הוא זה הראוי ואינו מקבל ואיכא כט] בינייהו לרבי יהודה בעי כיבוס ולרבי אלעזר לא בעי כיבוס: **לשלשת.** פירש בערוך צואת תרנגולין: **מקנחה בסמרטוט.** אבל ליתן מים אסור משום דשרייתו זהו כיבוסו והא דאמר בפ"ק ל] דביצה (דף יח.) נדה מערמת וטובלת בבגדיה אומר ר"ת דלא חשיב כיבוס משום דהוי דרך לכלוך ויותר לא] מתלכלכים בגדים כשנכנסה בנהר לבושה ממה שמתכבסין וכן תיכי חלילתא דבריש במה אשה (שבת דף נז.) לא אסרינן לב] אלא שמא תטלם ותעבירם ארבע אמות בשבת

א) שבת קכה. סוכה טז. נדה ס:, ב) עי' ב"ק סו:, ג) תוספתא דכלים פ"ד דב"ב ה"ד ע"ש, ד) ת"כ צו פ"ו ה"ג, ה) שבת קמב., ו) בשבת ליתא, ז) [שם קמג.] ושם, ח) חגיגה כו: [וע"ש בתוס' ובתוס' מנחות נז. ד"ה כלי], ט) גי' יעב"ץ ז"ל, י) ד"ה טומנין.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מאי בינייהו וכו' ואינה מקבלה הס"ד והשאר נמחק:

שינויי נוסחאות

א] כל כתה"י אשר יזה (דק"ס): ב] כל כתה"י משלש על שלש (דק"ס). ובהג' בן אריה כ' דגיר' הרמב"ם משלשה, וע"ש ובקרק"ע: ג] ל"ל השתא (ש"מ). וכ"ה ברש"י. והרמב"ם בהל' כלים גר' דגר' כלפנינו: ד] ל"ל לצירה (ש"מ). ה] רבינא (*ב"ש. ח"ג. כ"ל א"ד (גליון)): ו] ל"א ראוי (ש"מ): ז] מכבסן וכו' מגרדן. וכל"ל בסמוך. וכל"ל ברש"י (*ש"מ): ח] ל"ל וכי (*ש"מ): ט] כתיבא ברכין כתיבא (ש"מ): י] ס"א אבלסומוס. וכן ברש"י (*ש"מ). וז"ל הגריב"ב בערוך אבלסומוס מי לא עסקינן בכלי אבלסומוס, פי' כלים של עור קשין ועבין. וז"ל הרב המוסף ...: יא] ... יב] ... יג] ל"ל דקא יליף (ש"מ). יד] ... טו] ... טז] ... יז] ... יח] ... יט] ... כ] ... כא] ... כב] ... כג] ... כד] ... כה] ... כו] ... כז] ... כח] ... כט] ... ל] ... לא] ... לב] ...

שיטה מקובצת

בגד שחישב עליה לצורה. תימה וכי משום דחשב עליו הוציאו מידי טומאתו והא קיימא לן יורדין לידי טומאתן במחשבה ואינם עולין אלא בשנוי מעשה. וי"ל דמיירי שחישב עליו לצורה מתחלתו (הר"פ ז"ל. ב"ש):

כז א מיי' פכ"ג מהל' כלים הלכה כא:
ב ג שם הלכה ח:
כח ד מיי' שם פכ"ד הל' (ז) [ו]:
כט ה ו מיי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה ד:
ל ז מיי' פכ"ב מהל' שבת הל' יח טוש"ע או"ח סי' שב סעיף ט:
לא ח ט מיי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה ג:
לב י מיי' פי"ג מהל' טומאת צרעת הלכה א:

תורה אור השלם

1. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו, כ
2. וְהַבֶּגֶד אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָל כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תְּכַבֵּס וְסָר מֵהֶם הַנָּגַע וְכֻבַּס שֵׁנִית וְטָהֵר: ויקרא יג, נח

גליון הש"ס

גמ' דאי בעי חשיב עלה. עיין סוכה דף טז ע"א תוס' ד"ה דלא חזי. ובנדה דף ס ע"ב תוס' ד"ה במטלניות: [תוס' ד"ה מנין (מהעמוד הקודם) וכן צ"ל גבי מחט כו'. שבת דף קכג ע"א]:

מוסף רש"י

עוצבא. שאוכלין עליו וכעין שולחן הוא (ב"ק סו:): **לשלשת.** שום דבר מיאוס כגון רוק או צואה: **מקנחה בסמרטוט.** ולא יתן עליה מים, דסתם כר של בגד הוא ובגד שרייתו במים היא כיבוסו: **היתה של עור.** היתה לשלשת זו על כר של עור, דלאו בר כיבוס הוא: **נותן עליה מים עד שתכלה.** ומיהו כיבוס ממש לא, דהואיל וסתם כרים וכסתות רכים נינהו שייך למימר בהו כיבוס בעורות רכין, ומיהו שרייתן לא זהו כיבוסן (שבת קמב:):

לעזי רש"י

דדויינ"ר רידוני"ר. לעגל.

ליקוטים

שייך לעמ' קודם

ושטיפה בכלי נחשת במקום קדוש והוא בכלל מה כי כל הכתובים נמשכים אל מקום קדוש שהזכיר עכ"ל הרמב"ן ז"ל. ולפ"ז אין מקום לקושיא הזאת דכבר תירצו הרמב"ן דכל הכתובים נמשכים אל מקום קדוש שהזכיר הכתוב, וכן הוא בגמרא דזבחים דף צ"ד ע"ב הכבוס במקום קדוש מנה"מ דתנו רבנן במקום קדוש, שבירת כלי חרס מנין ת"ל וכלי חרס כו' ע"ש. הרי דדרשינן וי"ו דוכלי חרס מוסיף על ענין ראשון שקאי ג"כ על מקום קדוש הנאמר בתחלה. אמנם יש לומר דאין זה מספיק לקושיא זאת דאין לומר דזה חוזר על מקום קדוש הנאמר בכיבוס, ועדיין לא ידעינן שהכיבוס גופא יהיה בעזרה דשמא די אם מכבסו בחצר אוהל מועד שהוא ג"כ מקום קדוש, דע"כ אין לומר דהכונה הוא דהכל נמשך למקום קדוש הנאמר באכילת חטאת דכתיב ביה חצר אוהל מועד דא"כ למה כתב מקום קדוש בכיבוס כלל הא בלא"ה ידעינן שיהיה הכיבוס במקום קדוש כמו שידעינן בשבירת כלי חרס ובמריקה ושטיפה שג"כ לא נאמר בהו מקום קדוש וחוזר אדלעיל מניה. אלא ודאי ע"כ צ"ל שאינו חוזר אלמעלה על אכילת חטאת הואיל והפסיק הקרא וכל אשר יגע בבשרה יקדש ואינו חוזר כי אם על מקום קדוש הנאמר בכיבוס ושפיר קמה קושית הגאון מוה' ישעי' כיבוס גופא מנ"ל שיהיה בעזרה. אמנם אעפ"כ למדנו מתורתו של הרמב"ן שנתן טעם על הכתוב שיהיה אחר שנבלע כמו שהיה קודם הזיה שאסור להוציאו מן הקלעים, ובזה נדחה הקושיא הזאת ודוק. ע"כ הגה"ה]. הרי מבואר שהכיבוס הוא לפנים מן הקלעים הוא מחנה שכינה והוא עזרה בבית העולמים וא"כ הדין דין אמת. ואעפ"כ לא ידעתי מאי קשיא ליה על הת"כ שהרי בת"כ לא נזכר בכיבוס שיהיה בעזרה, ואולי באמת ס"ל לתנא דת"כ שהכיבוס במחנה לויה. וטעם תלמוד שלנו שסובר שהוא בעזרה לפי שבאמת תלמוד שלנו אינו דורש כמו הת"כ, דלדעת הת"כ במקום קדוש משמע קדושה קלה ואתי בחצר אוהל מועד להצריך קדושה יתירה, ודעת תלמוד שלנו להיפך שהרי כך אמרו בזבחים דף נ"ו ע"א והתניא לשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש מנין שהכהנים נכנסים שם ואוכלים שם קדשי קדשים ושירי מנחה ת"ל בחצר אוהל מועד יאכלוה התורה ריבתה חצירות הרבה אצל אכילה אחת ופירש"י חצירות הרבה במקום קדוש בחצר אהל מועד עכ"ל רש"י, הרי דאי הוה כתיב רק במקום קדוש הוה ממעטינן אפילו לשכות הפתוחות לקודש, וזה היפך הת"כ דבמקום קדוש הוא גם מחנה לויה וא"כ תלמוד שלנו לשיטתו ודאי שהכבוס הוא בעזרה. ואם בא להקשות על תלמוד דידן צריך הוא להקשות בהיפוך מנ"ל שרשאי לכבס בלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש. ועל זה יכילנא להשיב דבאמת כן הוא שאינו רשאי לכבסו רק בעזרה ממש, ולא מצינו מפורש שיהיה רשאי לכבסו בלשכות ההם כי באמת לא לכל הדברים שוין לשכות ההם לעזרה שהרי לא שוו לא לטומאה ולא לשחיטת קדשים קלים כמבואר שם בסוגיא. וכל זה אני משיב לכבוד מעלתו הרמה לדחות קושייתו. אבל הנלענ"ד באמת שאין חילוק משמעות דורשין ולא מחלוקת לדינא בין תלמוד שלנו ובין הת"כ כלל ושניהם לדבר אחד כיוונו. ולכאורה יש לדחות קושייתו של מעלתו בפשיטות כיון דגלי רחמנא בהני דמקום קדוש לאו היינו מחנה לויה א"כ שוב ילפינן בכל מקום דכתיב במקום קדוש היינו העזרה ולא מחנה לויה. ואמנם עיקר קושייתו דא"כ למה אכפיל רחמנא למכתב כן בחטאת שהרי כבר נאמר כן במנחה ונילף מינה אלא ודאי מדחזר וכתב גם גבי חטאת כן חזינן דלא ילפינן מהדדי והוו להו שני כתובין. ולפי זה ממילא על הת"כ לא קשה כלום דסתם ספרא ר' יהודה ור"י סבר שני כתובין מלמדין. ואמנם סברת התלמוד שלנו דשפיר ילפינן אלא דמחצר אוהל מועד ממעטינן לשכות הבנויות בחול אבל גגין ועליות אף שלא נתקדשו לא ממעטינן דבכלל בחצר אוהל מועד הם ואיצטריך במקום קדוש למעט גגין ועליות. ועיין פסחים דף פ"ו ע"א אכתי אימעוט לשכות הנ"ל מדכתיב בחצר אוה"מ איצטריך עוד הפעם בחצר אוהל מועד גם גבי חטאת לרבות חצירות הרבה. וזהו כוונת הגמרא שם בזבחים וממילא לא אייתר קרא דחטאת ולא הוו שני כתובין וילפינן כל מקום דכתיב במקום קדוש מהני. אלא דא"כ עיקר הריבוי ללשכות הוא מחצר אוהל מועד דגבי חטאת שהוא מיותר והרי חזינן דבגמרא הביא קרא דמנחה בחצר אוהל מועד יאכלוה שזה במנחה נאמר. ולכן נלענ"ד דודאי כן הוא כמ"ש מעלתו דגבי אשם ליכא ספיקא שאכילתו בעזרה כמו חטאת ואפ"ה חזינן דלא כתיב ביה רק במקום קדוש יאכל ומזה ילפינן גילוי מלתא דמקום קדוש סתמא היינו מחנה שכינה שהרי אשם ודאי אכילתו במחנה שכינה דהוקש לחטאת וממילא אייתר בחצר אוהל מועד במנחה לריבוי לשכות ולכן הביא הגמרא קרא דמנחה, וא"כ הדין שוה בין לפי דרשת הת"כ ובין לפי דרשת הגמרא, אלא מעט הפרש יש ביניהם דתלמודא דידן לא מרבה לשכות מבמקום קדוש דאיצטריך למעוטי גגין ומרבה לשכות מיתורא דבחצר שאייתר במנחה, והת"כ דדריש ריבוי לשכות מבמקום קדוש אולי ג"כ כוונתו מריבוי דכתיב ב' פעמים דאי הוה כתיב בחדא מינייהו בחצר אוהל מועד לחוד ג"כ הוה ילפינן מאידך ואייתר במקום קדוש לריבוי לשכות. זה הנלענ"ד וקצרתי מאפס הפנאי. ושלומו הטוב יגדל כנפשו ונפש א"נ (נוב"י תניא או"ח סי' קכ"ד):